

Охорона праці в цукровій галузі

В.З. Шишков, завідувач кафедри охорони праці Інституту післядипломної освіти НУХТ

Я.В. Нирко, старший викладач кафедри охорони праці Інституту післядипломної освіти НУХТ, радник з охорони праці, пожежної безпеки та безпеки руху НАЦУ «Укрцукор»

А.В. Шишков, старший викладач кафедри охорони праці Інституту післядипломної освіти НУХТ

В 2012 році на підприємствах в організаціях бурякоцукрового комплексу здійснювались певні заходи спрямовані на поліпшення стану охорони праці, пожежної безпеки та безпеки дорожнього руху.

Працівниками Національної асоціації цукровиків України «Укрцукор» надавалась інформаційна, практична, методична допомога керівникам підприємств і спеціалістам з охорони праці, пожежної безпеки, безпеки дорожнього руху і керівникам робіт в опрацюванні нормативно-правових актів з охорони праці, пожежної безпеки, техногенної безпеки та безпеки руху, під час проведення науково-технічної конференції цукровиків України, на Загальних зборах, семінарі з головними інженерами і головними спеціалістами, навчання в Інституті післядипломної освіти Національного університету харчових технологій, надання консультацій по телефону та особливо в ході технічної перевірки цукрових заводів з метою визначення претендентів на виробництво цукру в сезон переробки цукрових буряків урожаю 2012 року.

У 2012 році в цукровій галузі сталося 2 нещасних випадки із смертельними наслідками, в яких загинуло 2 працівника проти 10 в 2011 році.

Вид події, що призвела до нещасного випадку:

- дія рухомих і таких, що обертаються деталей, обладнання машин і механізмів – 2.

Причини нещасних випадків:

- Конструктивні недоліки засобів виробництва – 1.

- Самогубство – 1.

Офіційна статистика стану виробничого травматизму в цукровій галузі свідчить про стійке падіння виробничого травматизму як загального, так і зі смертельним наслідком. Так,

загальний травматизм у 2012 році зменшився порівняно з 2011 роком у 6 разів, а зі смертельними наслідками майже в 5 разів. Констатуючи дані про падіння виробничого травматизму на підприємствах галузі спостерігається, що на більшості підприємств проводиться робота щодо створення безпечних і нешкідливих умов праці для працівників, функціонує система управління охорони праці, здійснюється навчання і перевірка знань працівників з питань охорони праці, велася підготовка виробничих, побутових приміщень, обладнання та устаткування до сезону цукроваріння. На підприємствах розроблені інструкції з охорони праці по професіях та видах робіт, проте на окремих заводах частина інструкцій не відповідає вимогам «Положення про розробку інструкцій з охорони праці», інструкції не завжди переглядаються відповідно до встановлених термінів. На недостатньому рівні вирішуються питання забезпечення працівників підприємств спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту. Аналіз причин виникнення на виробництві нещасних випадках за останні роки показує, що 12% виробничого травматизму мають саме технічний характер. Зокрема це незадовільний технічний стан основних виробничих фондів, споруд, конструкцій, обладнання, машин, механізмів, устаткування, транспортних засобів та інженерних мереж. Їх значна зношеність унаслідок закінчення нормативного строку експлуатації. Капітальний, поточний ремонт проводиться нерегулярно, унаслідок чого зростає спрацьованість цих об'єктів, ступень їх небезпеки та ймовірність виникнення нещасних випадків, аварійних і надзвичайних ситуацій технічного характеру. А витрати на аварійні відбудови та соціальний захист потерпілих у два-три рази перевищують розрахункові витрати на проведення зазначених ремонтів.

№ п/п	Найменування підприємства	Дата скоєння нещасного випадку
1	ТОВ «Оржицький цукровий завод», Полтавська область	21.06.2012 р.
2	ТОВ «Хоростківський цукровий завод» Тернопільська область	22.10.2012 р.

Відповідно до статистичних даних спрацьовування зазначених об'єктів у цукровій галузі становить 60-85% і мають тенденцію до зростання, у той же час змушені констатувати, що приділяється неналежна увага питанню недосконалості законодавства в сфері забезпечення експлуатації основних виробничих фондів. І таких не урегульованих на законодавчому рівні питань дуже багато, фінансово-економічна криза негативно вплинула не лише на динаміку виробництва, але і на погіршення фінансового стану підприємств, що призвела до згортання фінансування та здійснення запобіжних заходів з охорони праці, погіршення стану безпеки, гігієни праці та промислової безпеки, а також до розбалансування державного управління охорони праці.

Наступна проблема – це вкрай незадовільне впродовж багатьох років недостатнє фінансування забезпечення заходів з охорони праці та відсутність цільових коштів на охорону праці.

На підприємстві повинні рахуватися з фактором, що підвищення рівня безпеки – процес довгостроковий і потребує постійної роботи в цьому напрямку.

Оскільки від поведження людини залежить безпека, а також застосування стандартів, то необхідно спрямувати зусилля на розуміння важливості оцінки ризику, управління ризиками і контроль за додержанням вимог безпеки. Головна мета – підвищення безпеки й охорони здоров'я, а для цього насамперед потрібно передбачити включення конкретних заходів з питань охорони праці, пожежної безпеки, працівників підприємств галузі, які спрямовані на:

- розробку та забезпечення належного фінансування відповідної програми, поліпшення стану охорони праці та внесення до неї необхідних корективів;
- вивчення узагальнення й поширення досвіду роботи в галузі охорони праці та здоров'я кращих підприємств, установ і організацій;
- сприяння щодо внесення до колективних договорів підприємств положень щодо виділення коштів на здійснення заходів з охорони праці в розмірах не менших, ніж передбачено ст. 19 Закону України «Про охорону праці»;
- впровадження на підприємствах цукрової галузі безпечної техніки і технологій ефективних технічних засобів охорони праці;
- надання працівникам пільг і компенсацій за важкі та шкідливі умови праці, передбачених ст. 7 Закону України «Про охорону праці»;
- забезпечення працівників засобами колективного та індивідуального захисту відповідно до типових галузевих правил і норм;
- надання підприємством кваліфікованої медичної, інформаційної та іншої допомоги в запровадженні або вдосконаленні системи

управління охороною праці, а також у проведенні атестації робочих місць за умовами праці із залучення фахівців Центру незалежних експертів з охорони праці;

- організацію навчання підвищення кваліфікації та перевірку знань з питань охорони праці, пожежної безпеки керівних працівників і спеціалістів, представників профспілок підприємств;
- сприяння в створенні належної бази нормативно-правових актів з охорони праці, пожежної безпеки та безпеки дорожнього руху на підприємствах, забезпечення їх навчальною і методичною літературою та засобами наочної агітації з охорони праці та здоров'я;
- впровадження систем автоматизованого навчання і перевірки знань з охорони праці, поширення засобів програмного забезпечення, санітарно-просвітницької роботи з питань охорони праці, пожежної безпеки серед працівників підприємств.

Побудова сучасної та перспективної, в частині її подальшої реалізації в наступні роки і навіть десятиліття, системи безпеки і гігієни праці в цукровій галузі можливо лише на основі використання методології оцінки ризику.

Треба враховувати, що сьогодні майже на всіх підприємствах змінилась форма власності. Власники, як правило, вміло розпоряджаються фінансами, але не завжди з належною увагою ставляться до проблем, пов'язаних з промисловою безпекою та охороною праці. Велика відповідальність полягає за виробництво, за його розвиток, за життя та здоров'я людей, за збереження та розвиток трудового потенціалу.

Жорсткий контроль за станом промислової безпеки на виробництві і на сам перед на об'єктах підвищеної небезпеки, повинен щоденно забезпечувати роботодавець, а не чекати поки державними органами будуть вжиті певні примусові заходи. Адже саме на нього - роботодавця Законом України «Про охорону праці» згідно ст. 13 покладена персональна відповідальність за створення належних і безпечних умов праці.

У питаннях збереження трудового потенціалу в сучасних умовах особливого значення набувають питання професійної підготовки кадрів. Є підприємства цукрової галузі де практично втрачено практику підготовки працівників робочих професій, напрацьовану раніше. І як результат, застосування праці непідготовлених робітників призводить до невинуватених витрат працездатної категорії людей.

Переконані, що спільними зусиллями за участю роботодавців, керівників та професійних спілок, ми забезпечимо і надалі зниження рівня виробничого травматизму та профзахворювання на підприємствах цукрової галузі.